

פרשת בשלח התשע"ט

adk1010@gmail.com

הרב ארי דוד קאהן

1. שמות פרק יג, יז-כב

(יז) ויהי בשלח פרעה את-העם ולא-נחתם אלהים דרוך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כיון אמר אלהים פון-ינתם העם בראתם מלחמה ושבבו מצרימה: (יח) ויטב אלהים את-העם דרוך המדבר ים-סוף וקמשים עלו בני-ישראל מארץ מצרים: (יט) וינח משה את-עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את-בני ישראל לאמר פקד יפקד אלהים אתכם והעליתם את-עצמתי מזה אתכם: (כ) ויסעו מספת ויחנו באתם בקצה המדבר: (כא) וה' הלך לפניכם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה: (כב) לא-ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם: פ

2. שמות פרק טו, כג-כד

(כג) ויבאו מרתה ולא יכלו לשאת מים מרתה כי מרים הם על-כון קרא-שמה מרה: (כד) וילנו העם על-משה לאמר מה-נשמה:

3. שמות פרק טז, א-ג

(א) ויסעו מאילם ויבאו כל-עדת בני-ישראל אל-מדבר-סין אשר בין-אילם ובין סיני בתמשה עשר יום לחדש השני לצאתם מארץ מצרים: (ב) וילנו כל-עדת בני-ישראל על-משה ועל-אהרן במדבר: (ג) ויאמרו אלהם בני ישראל מיייתן מותנו בידה' בארץ מצרים בשבתנו על-סיר הבשר באכלנו לחם לשבע כיהוצאתם אתנו אל-המדבר הזה להמית את-כל-הקהל הזה ברעב: ס

4. שמות פרק יז

(א) ויסעו כל-עדת בני-ישראל ממדבר-סין למסעיהם על-פי ה' ויחנו ברפידים ואין מים לשאת העם: (ב) ויגרב העם עם-משה ויאמרו תנו-לנו מים ונשתה ויאמר להם משה מה-תריבון עמדי מה-תנסון אתה': (ג) ויצאם שם העם למים ויגלו העם על-משה ויאמר למה זה העליתנו ממצרים להמית אתי ואת-בני ואת-מקני בצמא: ... (ד) ויקרא שם המקום מסה ומריבה על-ריבו בני ישראל ועל נפתם אתה' לאמר הניש ה' בקרבנו אם-אין: פ (ה) ויבא עמלק וילחם עם-ישראל ברפידים: (ט) ויאמר משה אליהו השלע בחר-לנו אנשים וצא הלחם בעמלק מחור אנכי נצב על-ראש הגבעה ומטה האלהים בנדי: (י) ונעש יהושע כאשר אמר-לו משה להלחם בעמלק וחרן וחור עלו ראש הגבעה: (יא) והיה כאשר גרים משה ידו וגבר ישראל וכאשר גינת ידו וגבר עמלק: (יב) וידי משה פבדים ויקחו-אבן ויעימו תחתיו וישב עליה וחרן וחור תמכו בנדיו ויגה אחד ויגה אחד ויהי ידיו אמונה עד-בא השמש: (יג) ויחלש יהושע את-עמלק ואת-עמו לפי-חרבו: פ (יד) ויאמר ה' אל-משה כתב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע כיהמחה אמתה את-זכר עמלק מתחת השמים: (טו) ויבן משה מזבח ויקרא שמו ה' ויבן: (טז) ויאמר כיהי על-כס זה מלחמה לה' בעמלק מזר דר: פ

5. רש"י שמות פרשת בשלח פרק יז פסוק טז

כיהי על-כס זה - ידו של הקב"ה הורמה לשבע בכסאו להיות לו מלחמה ואיבה בעמלק עולמית, ומהו כס ולא נאמר כסאו? ואף השם נחלק לחציו? נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כלו, וכשימחה שמו יהיה השם שלם והכסא שלם, שנאמר "האויב תמו חרבות לנצח" (תהלים ט), זהו עמלק שכתוב בו "ועברתו שמה נצח" (עמוס א'), "וערים נתשת אבד זכרם המה" (תהלים שם), מהו אומר אחריו? "נה' לעולם ישב" הרי השם שלם, "כונן למשפט כסאו" הרי כסאו שלם:

6. שמות פרק כד, יג-טו

(יג) וינקם משה ויהושע משרתו ויעל משה אל-הר האלהים: (יד) ואל-הזמנים אמר שבו-לנו בזה עד אשר-נשוב אליכם והנה אהרן וחור עמכם מייבעל דברים יגש אליהם: (טו) ויעל משה אל-ההר ויכס הענן את-ההר:

7. שמות פרק לא, ב

ראה קראתי בשם בצלאל בן-אורי בן-חור למטה יהודה:

8. במדבר פרק יג,

(ח) למטה אפרים הושע בן-נון: ... (טז) ... ויקרא משה להושע בן-נון יהושע:

9. אוצר מדרשים (אייזנשטיין) שלשה וארבעה

שלשה ברחו מן העבירה ונצולו, ואלו הן: יוסף ופלטו בן ליש ויעל. ביוסף נאמר בתחלה יוסף ולבסוף יהוסף י"ה מעיד ליוסף שלא נגע באשת אדוניו.

10. שמות רבה (וילנא) פרשת תצוה פרשה לה

ומלאת בו מלאת אָבֹן, כִּיצַד הָיוּ נְתוּנִים, טוֹר אָדָם פִּטְדָה וּבְרָקָתָהּ, עַל אָדָם הָיָה כְּתוּב, אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב רְאוּבֵן. עַל פִּטְדָה הָיָה כְּתוּב, שְׁמֵעוֹן. עַל בְּרָקָתָהּ הָיָה כְּתוּב, לֹוִי. וְהַטּוֹר הַשְּׁנַי נֹפֶךְ סִפִּיר וְיִהְיֶה, עַל נֹפֶךְ הָיָה כְּתוּב, יְהוּדָה. עַל סִפִּיר הָיָה כְּתוּב, יִשָּׁשְׂכָר. עַל יִהְיֶה הָיָה כְּתוּב, זְבוּלוֹן. וְהַטּוֹר הַשְּׁלִישִׁי לְשֵׁם שָׁבוּ וְאַחֲלָמָה, עַל לְשֵׁם הָיָה כְּתוּב, דָּן. עַל שָׁבוּ הָיָה כְּתוּב, נַפְתָּלִי. עַל אַחֲלָמָה הָיָה כְּתוּב, גָּד. וְהַטּוֹר הַרְבִּיעִי תְּרָשִׁישׁ וְשֵׁהָם וְיִשְׁפָּה, עַל תְּרָשִׁישׁ הָיָה כְּתוּב, אָשֶׁר. עַל שֵׁהָם הָיָה כְּתוּב, יְהוֹסֵף. עַל יִשְׁפָּה הָיָה כְּתוּב, בְּנִימִין שְׁבִטֵי יִשְׁרוּן:

11. עובדיה פרק א, יח

(יח) וְהָיָה בֵּית־יַעֲקֹב אֲשֶׁר וּבֵית יוֹסֵף לְהִכָּה וּבֵית עֲשׂוֹ לְקֵשׁ וְדַלְקוּ בָהֶם וְאֶכְלוּם וְלֹא־יִהְיֶה שָׂרִיד לְבֵית עֲשׂוֹ כִּי ה' דָּבָר:

12. בראשית פרק ל, כב-כה

(כב) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־רַחֵל וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח אֶת־רַחֲמָהּ: (כג) וַתֵּהָר וַתֵּלֵד בֶּן וַתֹּאמֶר אֶסָּף אֱלֹהִים אֶת־חַרְפְּתִי: (כד) וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ יוֹסֵף לֵאמֹר יוֹסֵף ה' לִי בֶן אֶחָד: (כה) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יְלָדָה רַחֵל אֶת־יוֹסֵף וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־לְבָן שְׁלַחְנִי וְאֶלְכָה אֶל־מִקְוָמִי וְלֹא־רָצִי:

13. כתר יונתן בראשית פרק ל פסוק כה

ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף ויאמר יעקב ברוח קודש שבית יוסף עתידים להיות כשלהבת לכלות את של בית עשו ויאמר מעתה אין אנוכי מפחד מעשו ולגיונו ויאמר ללבן שלחני ואלך למקומי ולא רצתי:

14. רש"י בראשית פרשת ויצא פרק ל פסוק כה

כאשר ילדה רחל את יוסף. משנולד שטנו של עשו, שצאמר וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר וּבֵית יוֹסֵף לְהִכָּה וּבֵית עֲשׂוֹ לְקֵשׁ (עובדיה א'), אש בלא להקה אינו שולט למרחוק, משנולד יוסף בטח יעקב בהקפ"ה ורצה לשוב:

15. פסיקתא רבתי (איש שלום) פיסקא יב - זכור

ד"א למה אמר משה ליהושע צא הלחם מפני שהוא מבני בניה של רחל אשר קרך בדרך ויזנב בכך כל הנחשלים אחרוך [וגו'] ולא ירא אלהים (דברים כ"ה י"ח). ד"א למה עשו נפל ביד יוסף אלא יוסף קטן בן זקונים ועשו הנה קטן נתתיך בגוים (עובדיה א' ב') יבא עשו הקטן (שקראתו) [שקראתי] ויפול ביד יוסף הקטן. ד"א כל השבטים נשתתפו במכירתו של יוסף לפיכך אין אחד מן השבטים (יכלו) [יכול] להזדווג לו שאינם יכולים לישא וליתן עמו. ד"א עשו היה בכור ובמעשיו הרעים איבד את בכורתו יוסף הוא היה הקטן ובמעשיו הטובים זכה לבכורה יבואו מעשיו הטובים ויפרעו מן עשו שהיה בכור ואיבד את בכורתו במעשים הרעים. ד"א יוסף הודה בתחיית המתים פקוד אלהים אתכם והעליתם את עצמותי מזה אתכם (שמות י"ג י"ט) ועשו כפר בתחיית המתים הנה אנכי הולך למות וגו' (בראשית כ"ה ל"ב) אמר הקדוש ברוך הוא יבא יוסף שהודה בתחיית המתים ויפרע מן עשו שכפר בתחיית המתים. ד"א יוסף גדל בין שני רשעים בין פוטיפר [ופרעה] ולא למד ממעשיהם עשו גדל בין ב' צדיקים ולא למד ממעשיהם אמר הקדוש ברוך הוא יבא יוסף שגדל בין ב' רשעים ולא למד ממעשיהם ויפרע מן עשו שלא למד ממעשיהם. ד"א יבא יוסף ששילם לאחיו טובה תחת רעה ועשו שילם רעה תחת טובה אמר הקדוש ברוך הוא יבא יוסף וכו'. ד"א יוסף נתן נפשו על כבודה של אמו ועשו ביקש להרוג את אמו [ביציאתו חתך מטרין של אמו על רדפו בהרב אחיו ושחת רחמיו (עובדיה שם) אמר הקדוש ברוך הוא יבא יוסף שנתן נפשו על כבודה של אמו ויפרע מן עשו שביקש להרוג את אמו], והיכן מציינו ביוסף שנתן נפשו על כבודה של אמו, אלא כשחזר יעקב לבא לבית אביו כיון שבא לפגוע בעשו מה עשה העביר את בניו ואת האמהות והייתה כל אחת ואחת היא ובניה עוברות ומשתחווים לפני עשו שנאמר ותגשן השפחות וילדיהן ותשתחווין ותגש גם לאה וילדיה וישתחוו (בראשית ל"ג ו' ו'), אבל ברחל ראה מה כתיב ואחר נגש יוסף ורחל (שם/בראשית ל"ג/ג), ותשתחווין רחל ויוסף אין כתיב כאן אלא יוסף ורחל, למה

כן, אמר אין אשה בעלת נוי כאמי והרשע הזה חשוד על העריות נתן עצמו ראשון ועמד לו לפנייה שלא יראנה עשו, הוא שאביו מקלסו בן פורת יוסף בן פורת עלי עין (שם/בראשית/מ"ט כ"ב) מהו עלי עין (שכיסתה) [שכסית] עינו של אותו רשע מאימך. ד"א עשו טינף עצמו בעריות ובשפיכות דמים, מה שדרש ר' אבוה בן [חמש] (שבט) עשרה שנה וכו', ויוסף גדר עצמו מן העבירה ומן שפיכת דמים, מן הערוה וימאן ויאמר אל אשת אדוניו וגו' (שם/בראשית/ל"ט ח'), ומן שפיכת דמים שנאמר אתם חשבתם עלי רעה וגו' (שם/בראשית/נ"כ) ולפיכך יפול זה ביד זה. דבר אחר עשו ביקש להרוג את אחיו על רדפו בחרב אחיו (עובדיה שם) ויוסף מנחם את אחיו וזנם וכילכלם וינחם אותם וידבר על לבם אנכי אכלכם/אכלכל/אתכם (בראשית נ"כ"א) לפיכך יפול זה ביד זה. ד"א בעמלק כתיב ולא ירא אלהים וביוסף כתיב את האלהים אני ירא (שם/בראשית/מ"ב י"ח), א"ר יהושע בן לוי אף לעתיד לבא עתידין ראשי השבטים להזדווג עם שרו של עשו ואינו נופל בידם וכיון ששרו של יוסף בא ומזדווג לו מיד הוא נופל לפניו, למה, שכל אחד ואחד כשבא להזדווג לו מיד הוא מסלקו בתשובות, לראובן אומר נחשדת על אשת אביך, לשמעון וללוי אומר אף אתם הרגתם את שכם, וליהודה אומר אף אתה נחשדת על כלתך, ולכל השבטים הוא מסלק לומר אתם מכרתם את אחיכם, כיון ששרו של יוסף בא להזדווג לו מיד נופל לפניו שאין לו מה להשיבו ויהיה בית יעקב אש ובית יוסף להנה (עובדיה א' י"ח) ומיד ודלקו בהם ואכלום ולא ייהיה שריד לבית עשו (שם/עובדיה א') הנה היו כקש [אש] שרפתם [לא יצילו את נפשם מיד להבה] (ישעיה מ"ז י"ד), עם שרי כל השבטים יכול שרו של עשו לישא וליתן, אבל עם יוסף אינם יכולים להציל נפשם מיד להבה... ואהרן וחור תמכו בידי אהרן בזכות הכהונה וחור בזכות המלכות. ... ד"א כי יד א"ר יהושע בן לוי בשם רבי אלכסנדרוס כיון שפשט ידיו של עמלק בכסאו של הקדוש ברוך הוא והייתה ירושלים כסא ה' (ירמיה ג' י"ז) מיד הוא נעקר מן העולם, כתוב אחד אומר מלחמה לה' בעמלק (שמות שם י"ז) וכתב/וכתוב/אחד אומר תמחה את זכר עמלק עד שלא פשט ידו בירושלים תמחה את זכר עמלק כיון שפשט ידו מלחמה לה' בעמלק. ד"א על כס יה' ה' אינו אומר כן אלא יה' א"ר לוי בשם ר' חמא בי רבי חנינא כביכול כל זמן שזרעו של עמלק בעולם לא השם שלם ולא הכסא שלם נעקר זרעו של עמלק הכסא שלם והשם שלם, אמר דוד האויב תמו חרבות לנצח וערים נתשת אבד זכרם המה (תהלים ט' ז'), מה כתב אחריו, וה' לעולם ישב כונן למשפט כסאו (שם שם/תהלים ט' ח').

16. בראשית פרק טו, יג-טז

(יג) ויאמר לאברהם ידע תדע פי-גרו ויהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה: (יד) וגם את-הגוי אשר יעבדו ין אנכי ואחרייך יצאו ברכש גדול: (טו) ואתה תבוא אל-אבתך בְּשֵׁלֹם תִּקְבֹּר בְּשֵׁיבָה טוֹבָה: (טז) וְדָוָר רְבִיעִי יָשׁוּבוּ הֵנָּה כִּי לֹא-שָׁלֵם עֲוֹן הָאֱמֹרִי עַד-הֵנָּה: רד"ק בראשית פרק טו פסוק יג

(יג) בארץ לא להם - לא שהיה ולא יהיה להם, כלומר לא יירש זרעך הארץ הזאת, אבל יהיו גרים בארץ לא להם עד תשלום ארבע מאות, מיום שיהיה לו זרע, כי כן אמר לו כי גר יהיה זרעך, ועוד שלשים שנה מהיום, וכן היו במצרים עד ששלמו ת' שנים משנולד יצחק ול' שנה מיום שנראה לאברם בברית בין הבתרים עד שנולד יצחק. והנה אין אנו מוצאים אלא כ"ה, כי המראה הזאת בארץ כנען היתה, ואברם היה בן ע"ה בצאתו מחרן והיה בן מאה כשנולד יצחק, אלא נאמר כי החמש שנים החסרים היו משנאמר לו באור כשדים לך לך, אבל לא אמר לו כמה יהיו במצרים וכמה יהיו ימי השעבוד, אבל רז"ל פירשו (ב"ר צ"א) כי מאתיים ועשר שנים היו במצרים כמנין רדו שאמר יעקב לבניו רדו שמה. וכן היה, כי יצחק בן ששים שנה היה בלדת יעקב ויעקב כשירד למצרים בן ק"ל הרי ק"צ ורד"ו הרי ארבע מאות משנולד יצחק. ואי אפשר לומר שארבע מאות שנה היו במצרים, שהרי קהת היה מבאי מצרים וכל שנותיו קל"ג ושני חיי עמרם בנו קל"ז ומשה בן פ"ח/פ"ו בדברו אל פרעה ואז יצאו ממצרים הנה בין כולם אינם אלא ש"ן, כל שאתה צריך לחסר מהם שני קהת כשנכנס למצרים והשנים שהיה לו עד שנולד עמרם, והשנים שהיו לעמרם עד שנולד לו משה, ומכל זה יחסרו הרבה מש"ן שנה, אין לך לומר אלא כמו שפירשו רז"ל כמו שכתבנו, ויהיה פירוש וענו אותם ארבע מאות שנה ותחלתם משנולד יצחק, אבל לא פירש כל ימי הענוי. וכלם גרים היו, כי יצחק גר בארץ פלשתים, ויעקב גר בארם ואחר כן גר במצרים עם בניו. ופירש ועבדום, ועבדו במ כלומר המצרים יעבדו בישראל. וכן וענו אותם, ובא הלשון על הנעבד עם יחוס הבית, כמו, לא

תעבוד בו עבודת עבד (ויקרא כ"ה) לבלתי עבד במ (ירמיה ל"ד) וכן תרגום אונקלוס וישעבודו בהון. או פירושו בלא חסרון בי"ת השמוש ויהיה לשון העבודה על העובד, כלומר ישראל יעבדו המצרים, והמצרים יענו אותם בעבודה קשה:

17. קדושת לוי ויקרא לפסח

ברוך הוא שהקדוש ברוך הוא חישב את הקץ לעשות כמה שאמר. הנה איתא במדרש (ילקוט שמעוני שמות רמז רמא) שהשר של מצרים טען למה לא היו בגלות של מצרים כאשר נגזר עליהם, ובאמת נחסר ק"ץ שנים. והתירוץ הוא, שהקב"ה הודיע הגלות להאבות, והאבות היה להם צער מגלות בניהם, ונחשב הצער של האבות לגלות על ישראל, כאלו היו ישראל בגלות גם הק"ץ שנים. וזהו חישוב את 'הק"ץ', אף על פי שהאבות לא היה להם גלות, רק בא במחשבה, דהיינו שהיה להם צער במחשבה מהגלות, נחשב לישראל כאילו היו בגלות. וזה הרמז 'חישוב' את הקץ, אלו הק"ץ שנים שנחסר, הוא הצער של האבות שהיה להם במחשבה מהגלות. 'לעשות', חישוב לעשיה כאילו היו בגלות ממש:

18. שמות פרק ג, יב-יד

(יב) ויאמר פי-אֱהִיָּה עִמָּךְ וְזֶה-לֶךְ הָאוֹת פִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת-הָעָם מִמִּצְרָיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת-הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה: (יג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָאֱלֹהִים הֲנֵה אֲנֹכִי בֹא אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם וְאָמְרוּ-לִי מִה-שְּׁמוֹ מֶה אָמַר אֱלֹהִים: (יד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-מֹשֶׁה אֲהִיָּה אֲשֶׁר אֲהִיָּה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲהִיָּה שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם:

19. רש"י שמות פרשת שמות פרק ג

(יב) ויאמר כי אהיה עמך. הָשִׁיבוֹ עַל רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן; שְׁאִמְרַתְּ מִי אֲנֹכִי פִי אֱלֹהֵי אֶל פְּרַעֲה – לֹא שְׁלַחְךָ הָיָא פִי אִם מְשָׁלִי, פִּי אֱהִיָּה עִמָּךְ – וְזֶה הַמְּרָאָה אֲשֶׁר רָאִיתָ בְּסִנְיָה לְךָ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ, וְכִדְאֵי אֲנִי לְהַצִּיל, כְּאֲשֶׁר רָאִיתָ הַסִּנְיָה עוֹשֶׂה שְׁלִיחוֹתַי וְאֵינְנִי אֶפְלֵ, כִּי תִלְךָ בְּשְׁלִיחוֹתַי וְאֵינְנִי נִזְוֵק; וְשִׁשְׁאַלְתָּ מִה זְכוּת יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל שְׁיִצְאוּ מִמִּצְרָיִם? דְּכָר גְּדוֹל יֵשׁ לִי עַל הוֹצָאָה זֹ, שְׁהָרִי עֲתִידִים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה עַל הַהָר הַזֶּה לְסוּף ג' חֲדָשִׁים שְׁיִצְאוּ מִמִּצְרָיִם. ד' א: כִּי אֵהִיָּה עִמָּךְ, וְזֶה שְׁתַּצְלִיחַ בְּשְׁלִיחוֹתְךָ לְךָ הָאוֹת עַל הַבְּטָחָה אַחֲרַת, שְׁאֲנִי מְבַטְיִחְךָ שְׁכִשְׁתּוּצִיאִם מִמִּצְרָיִם תַּעֲבֹדוּן אוֹתִי עַל הַהָר הַזֶּה, שְׁתַּקְבְּלוּ הַתּוֹרָה עָלֶיךָ, וְהִיא הַזְכוּת הַעוֹמֶדֶת לְיִשְׂרָאֵל. וְנִגְמַת לְשׁוֹן זֶה מְצִינּוּ: "וְזֶה לְךָ הָאוֹת אֲכֹל הַשֶּׁנֶה סְפִיחַ וְגו'" (ישעיהו ל"ז), מְפַלֵּת סִנְחָרִיב תִּהְיֶה לְךָ אוֹת עַל הַבְּטָחָה אַחֲרַת, שְׁאֲרָצְכֶם תִּרְבֶּה מִפְּרוֹת וְאֲנִי אֶכְרַךְ הַסְּפִיחִים:

(יד) אהיה אשר אהיה. אֱהִיָּה עִמָּךְ בְּצָרָה זֹ אֲשֶׁר אֱהִיָּה עִמָּךְ בְּשַׁעֲבוֹד שְׁאֵר מְלֻכִּיּוֹת. אָמַר לְפָנָי, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, מֶה אֲנִי מְזַכֵּר לָהֶם צָרָה אַחֲרַת? דִּים בְּצָרָה זֹ, אָמַר לוֹ יְפֶה אֲמַרְתָּ, כֹּה תֹאמַר וְגו':

20. תורת משה שמות פרק יח

אשר עשה ה' לישראל אשר הצילו מיד מצרים. י"ל כי אנו אומרים עבדים היינו לפרעה במצרים ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו, פתח בעבדים היינו, ומסיים במשועבדים היינו, ופ' מעשי השם, כי אלולא הוציא הקדוש ברוך הוא בעצמו את ישראל ע"י נסים ונפלאות שהכה למצרים בעשר מכות, רק הי' נותן בלבם לשלחם מרצון הטוב הגם שהיו בני חורין מ"מ היו משועבדים לפרעה בהכרת טובה ותודה על כי שלחם לחירות עולם, וזה שאמר עבדים היינו לפרעה ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא בעצמו אותנו רק נתן לפרעה בדעתו לשלחנינו, עכ"פ משועבדים היינו לפרעה לכל הפחות, וזה נ"ל הי' כוונת יתרו אשר עשה ה' לישראל כי הכה למצרים במכות האלו שיהיו מוכרחים לשלח בעל כרחם את ישראל עשה זה לטובת ישראל, אשר הצילו, כי הצילם לגמרי מכל וכל מיד מצרים. (ובזה נלענ"ד לפרש המכילתא מתחת יד מצרים מתחת "שיעבוד" מצרים וק"ל).